

איור: גיא מורד

ילדים במלנוז

חלק ממקרי הגירושים מידרדרים ל"ניכור הורי", שבמסגרתו הורה מסית את הילדים נגד ההורה השני ופוגע בקשר ביניהם • מה יכול ההורה הנפגע לעשות?

ניכור הורי" הוא מצב שבו ילד מתנתק מאחד מהוריו בעקבות הסתה ושטיפת מוח של ההורה המנכר. מה אפשר לעשות במקרה כזה? ברק נו עם עו"ד שלומית בקרמן אפרתי ממשרד בקרמן אפרתי פירשטיין טייאה, ועם עו"ד רות דיין וולפנר המתמחות בדיני משפחה וירושה.

■ מהו ניכור הורי?

לדברי עו"ד דיין וולפנר, "הסכ" סוכים הכי קשים בגירושים קשורים לסרבנות קשר ולניכור הורי, והנטייה במערכת המשפט היא לא לתייג כל מקרה של סרבנות קשר כניכור הורי. התופעה הקשה הזו מוגדרת כחטיפת נפשו של הקטין". לדב" רי עו"ד שלומית בקרמן אפרתי, "הסיבות שבג" ללן ילד מסרב להימצא בקשר עם הורה יכולות להיות מגוונות. יש סיבות אובייקטיביות הקשורות באישיותו והתנהגותו של ההורה המנוכר, למשל הו" נחה ואלימות מצידו. במ" קרים אלו, אין הכרח שאחד מההורים מסית את הילד כלפי ההורה השני. עם זאת, ייתכנו סיבות הקשורות בתה" ליד הסתה מכון מצד ההורה המנכר להורה המנוכר. זו יכולה להיות הסתה אקטיבית מצד ההורה המנכר, הלוקח חלק פעיל בנייתוק ו'הנרוס' היחסים בין הילד להורה המנוכר. אך ייתכנו

עו"ד שלומית בקרמן

גם ביטויים פסיביים וסמויים מהעין. בדרך כלל הניתוק נעשה באופן מרו" רג, בפסיעות קטנות שיכולות להתג" בש לשנים ממושכות שבהן הילד יסרב להיפגש עם ההורה המנוכר. ילדים הלכודים בתהליך ההסתה סובלים מקונפליקט נאמנות בין ההורים, וח" שופים לנזקים נפשיים בלתי הפיכים". היא הוסיפה כי "בימים אלו הסתיימה פעילות ועדה בהובלת השופטת ברי" מוס חנה רישירוטשילד שמונתה על ידי לשכת עו"ד לטיפול בנושא".

■ מה הכלים שיש להורה?

כשביית המשפט סבור שמדובר בני" כור הורי, הוא יכול להשתמש בכלים משפטיים, בהם הפניית בני המשפחה לטיפול אצל מומחים בהתמודדות עם מצבים מורכבים אלו; סנקציה כספית על ההורה המנכר בכל פעם שהוא מטרפד את קיום המפגש עם ההורה המנוכר או לא משתף פעולה עם הפרו" טוקול הטיפולי; הפחתת מזונות; ובמקרים קיצוניים, העברת משמורת מההורה המנכר למנוכר.

התדיינויות לסכסוכי משפחה, המונע מכן זוג לפנות ישירות לבית המשפט ומחייב אותו להשתתף בתהליך הסדרי בהובלת יחידות הסיוע, במקרים של ניכור הורי מאפשר ההסדר 'לעקוף' את המסלול הרגיל ולהסתייע בצווים שיפוטיים. עם זאת, בקבוצת גילים מסוימת הילד 'מצביע ברגלים' וקשה מאוד להתערב באמצעים משפטיים". לדברי עו"ד דיין וולפנר, "כלי נוסף הוא מינוי אפוטרופוס לדין לקטינים. המדינה מכשירה עודכי דין שישמשו כאפוטרופוסים לדין. מטרתם לתת לשופט זווית אובייקטיבית של התמו" נה מצידו של הילד. במקרים של ניכור הורי או סרבנות קשה, הילד במצוקה והקולות מגורו לא בהכרח משקפים את המציאות, אבל במקרים רבים מצ" ליה האפוטרופוס לדין לתת לשופט זווית שמשנה את התמונה. לאחרונה אושרה בטרומית הצעת חוק נגד ניי כור הורי, של ח"כ רויטל סווייה. החוק יאפשר לביהמ"ש להפעיל תוכנית טיפולית שתמנע ניכור הורי, לנכות סנקציות חמורות ולהפעיל מערך של שיפוט מהיר ומינוי מומחים שימליצו על תוכנית להורים וילדיהם".

■ ניתן להכניס סעיף מקדים להסכם הגירושים שאם אחד ההורים יסית, הוא חשוף לתביעה או סנקציה?

עו"ד בקרמן אפרתי מציינת שיש אפשרות כזו, "אלא שבדרך כלל הורים

המועדים למצבים של סרבנות קשר והסתה של הילד כלפי ההורה השני, לא ישתפו פעולה עם תהליך הסכמי כדי לאכוף סעיפים אלו יידרש ההורה לעמוד בנטל ההוכחה והבאת הראיות. נכון לשלב התחייבות של ההורים להשתתף בתהליך של הדרכה הורית, כמו גם התערבות טיפולית במערכת המשפטית, שיוכלו לסייע ביצירת תקשורת אפקטיבית בין ההורים".

■ אילו תביעות ניתן להגיש?

עו"ד דיין וולפנר: "בקשה לפי פקו" דת בניזון בית המשפט, המאפשרת סנקציה כספית ומאסר בפועל; תבי" עות נזיקין - בגין הפרת חובה חקוקה של ההורה המנכר ופיצוי כספי הולם. ההכרעה בתביעות נזיקין והקביעה האם סרבנות הקשר והניכור הם תו" לרת הסתה העולה כדי עוולה נזיקית, נבחנת לפי הנסיבות; תביעות להטלת סנקציות מכוח דיני ההוצאה לפועל - "פסק דין של נמרוד פלקס מבית המשפט לענייני משפחה בירושלים, הביא פתרון חדש לניכור ההורי שפו" גע בהורה המנכר, בלי לפגוע כלכלית בעקיפין בילד. במקרה הנ"ל, ההורה המנכר סירב להיפגש עם הגורם המי טפל, ולא עודד את הקשר בין הילד להורה הלא-משמורן, למרות התראות על סנקציות. בית המשפט הטיל צו עיכוב יציאה מהארץ והגבלת ההורה המשמורן משימוש בכרטיסי חיוב לפי חוק ההוצאה לפועל".